

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 320/2016-49

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. júla 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co 928/2014-212 z 18. februára 2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co 928/2014-212 z 18. februára 2015 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co 928/2014-212 z 18. februára 2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alšie konanie.

3. [REDACTED] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 355,73 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiattri centov), ktorú je Krajský súd v Trenčíne povinný vyplatiť na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Ivety Rajtákovéj, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júna 2015 doručená faxom a 26. júna 2015 doručená osobne sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 19 Co 928/2014-212 z 18. februára 2015 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva:

«Dňa 19. 2. 2007 vydala vyšetrovateľka Okresného riaditeľstva PZ v Trenčíne, Úradu justičnej a kriminálnej polície, Odboru všeobecnej kriminality, 1. oddelenie vyšetrovania, pracovisko Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn. ČVS: ORP-142/01-OVK-TN-2007 uznesenie, ktorým začala stíhať sťažovateľku ako obvinenú pre trestný čin zneužívania právomocí verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c) Tr. zák., účinného do 31. 12. 2005, ktorého sa podľa citovaného uznesenia sťažovateľka mala dopustiť tak, že ako súdna exekútorka s cieľom neoprávneného uspokojenia pohľadávky oprávnenej spoločnosti [REDACTED] a ďalších oprávnených a získania odmeny exekútora za realizovanú neoprávnenú exekúciu, vydala na základe vykonateľných exekučných titulov na peňažné plnenia vydaných proti povinnému Perspektíva - družstevná zdravotná poisťovňa Bratislava, z poverenia Okresného súdu Bratislava III č. 5103 007218 v Exekútorskom úrade v Novom Meste nad Váhom so sídlom

na Lipovej č. 7, Nové Mesto nad Váhom v rozpore s ustanovením § 34 zákona č. 273/1994 Z. z., ustanovením § 37 ods. 3 Exekučného poriadku, v uznesení vymenované príkazy na vykonanie exekúcie, hoci vedela, že [REDAKOVANÉ] nie je povinnou osobou a takto vybrala od uvedených dlžníkov [REDAKOVANÉ], ktoré sú platiteľmi poistného sumu v celkovej výške 21 433 124,32 Sk a takto zmarila výber poistného, čím spôsobila poškodenej organizácii - [REDAKOVANÉ] so sídlom v [REDAKOVANÉ] škodu vo výške 21 433 124,32 Sk. ...

Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť dňa 26. 2. 2007.

Krajská prokuratúra Trenčín uznesením sp. zn. 1 KPt 481/2003-100 zo dňa 23. 3. 2007 zrušila podľa ustanovenia § 194 ods. 1 písm. b) Tr. por. uznesenie vyšetrovatelky Okresného riaditeľstva PZ v Trenčíne, Úradu justičnej a kriminálnej polície, Odboru všeobecnej kriminality, 1. oddelenie vyšetrovania, pracovisko Nové Mesto nad Váhom sp. zn. ČVS: ORP-142/01-OVK-. TN-2007 zo dňa 19. 2. 2007 a uložila vyšetrovatelke vo veci znovu konať a rozhodnúť. ...

Vyšetrovatelka Okresného riaditeľstva PZ v Trenčíne, Úradu justičnej a kriminálnej polície, Odboru všeobecnej kriminality, 1. oddelenie vyšetrovania, pracovisko Nové Mesto nad Váhom uznesením sp. zn. ČVS: ORP-142/01-OVK-TN-2007 zo dňa 16. 4. 2007 trestné stíhanie zastavila, lebo bolo nepochybné, že skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. ...

Žiadosťou zo dňa 4. 3. 2008, ktorá bola GP SR doručená dňa 10. 3. 2008, požiadala sťažovateľka GP SR o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom Okresnej prokuratúry v Trenčíne, ktorá vo veci sp. zn. 5 Pv 572/05 vydala záväzný pokyn na vznesenie obvinenia voči navrhovateľke.

Prokurátor GP SR v liste zo dňa 5. 5. 2008 sp. zn. XV/5 Spr 10/08-10 oznámil právnej zástupkyňi navrhovateľky, že vznesenie obvinenia je najdôležitejším úkonom v začiatkovej fáze prípravného konania a jeho základný význam spočíva v tom, že sa začína viesť proti určitej osobe trestné stíhanie a určuje sa v nej postavenie tejto osoby ako obvineného.

V uvedenom liste GP SR poukazuje na to, že pri vydávaní pokynu na začatie trestného stíhania a vznesenie obvinenia nemal k dispozícii výpoveď obvinenej, pretože v čase vydávania pokynu v takomto postavení sťažovateľka nebola, prokurátorka

prokuratúry, ktorá rozhodovala o sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu o vznesení obvinenia mala k dispozícii skutočnosti uvádzané navrhovateľkou.

Prokurátor GP SR poukázal na to, že rozhodnutie o vznesení obvinenia nebolo právoplatné, z čoho vyplýva, že žiadne účinky vykonateľnosti s ním nemohli byť spojené.

Z uvedených dôvodov považoval žiadosť navrhovateľky za nedôvodnú a v celom rozsahu ju odmietol. ...

Dňa 1. 4. 2010 podala sťažovateľka na Okresný súd Nové Mesto nad Váhom návrh na začatie konania na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, ktorým sa domáhala zaplata sumy 66 388 € ako náhrady nemajetkovej ujmy a povinnosti nahradiť jej všetky trovy konania.

Okresný súd Nové Mesto nad Váhom rozsudkom sp. zn. 7C/89/2010 zo dňa 21. 10. 2011 rozhodol tak, že návrh zamietol a nepriznal odporcovi náhradu trov konania.

Dňa 9. 11.2011 podala sťažovateľka proti tomuto rozsudku odvolanie.

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom sp. zn. 19Co/373/2011 zo dňa 24. 10. 2013 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že uznesením zo dňa 16. júna 2014 sp. zn. 7Cdo/l 59/2014 zrušil rozsudok Krajského súdu v Trenčíne a vec mu vrátil na ďalšie konanie. ...

Súd prvého stupňa zamietol návrh sťažovateľky dôvodiac tým, že sťažovateľka neuviedla a nešpecifikovala nesprávny úradný postup prokurátora Okresnej prokuratúry Trenčín, za ktorý by mala zodpovedať Slovenská republika, dospel k záveru, že pokyn k vzneseniu obvinenia sa dá považovať za rozhodnutie. Poukázal na to, že rozhodnutie o vznesení obvinenia nebolo právoplatné, teda žiadne účinky vykonateľnosti s ním nemohli byť spájané.

Súd skonštatoval „skutočnosť, či je začaté trestné stíhanie na základe podnetu, resp. iných rozhodujúcich skutočností, či orgány činné v trestnom konaní zistené skutočnosti posudzujú iba z hľadiska podozrenia zo spáchania trestného činu, je výlučne v právomoci týchto orgánov a tieto nemôže posudzovať občianskoprávny súd.“

Sťažovateľka v odvolaní proti rozsudku prvostupňového súdu namietala, že postup prokurátora pri vydávaní záväzného pokynu podľa § 230 ods. 2 Tr. por. je nesprávnym úradným postupom. Ďalej v odvolaní namietala názor súdu o tom, že nie je oprávnený

preskúmať správnosť postupov orgánov činných v trestnom konaní, vrátane správnosti záveru, že je potrebné určitej osobe vzniesť obvinenie, poukázala na ustanovenia § 206 ods. 1 Tr. por. ako aj na ust. čl. 2 ods. 2 Ústavy SR. Sťažovateľka argumentovala, že medzi skutkovým stavom, ktorý existoval v predmetnej trestnej veci v čase vydania záväzného pokynu na vznesenie obvinenia a zrušením uznesenia o vznesení obvinenia Krajskou prokuratúrou v Trenčíne, sa skutkový stav v predmetnej trestnej veci nijako nezmenil.

Poukázala aj na nesprávnosť názoru súdu prvého stupňa o tom, že uznesenie o vznesení obvinenia pre ňu sa nestalo právoplatným a teda ani vykonateľným, pričom poukázala na ust. § 184 ods. 2 v spojení s ust. § 185 ods. 3 Tr. por.

K týmto odvolacím námietkam odvolací súd uviedol „potrebné je uviesť, že vyhodnocovanie výsledkov vykonaného dokazovania v každom štádiu trestného konania, a teda aj posudzovania dôvodnosti začatia trestného stíhania a vznesenia obvinenia je vecou orgánov činných v trestnom konaní, nie vecou oznamovateľa alebo poškodeného.“

V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na uznesenie Krajskej prokuratúry Trenčín zo dňa 5. 12. 2006 sp. zn. 1 KPt 481/03/60, ktorým bolo zrušené uznesenie prokurátora Okresnej prokuratúry Trenčín o zastavení trestného stíhania v predmetnej veci a uložil prokurátorovi Okresnej prokuratúry, aby vo veci opätovne konal a rozhodoval. Stotožnil sa s názorom sťažovateľky, že pokyn prokurátora nie je možné považovať za rozhodnutie.

Svoje rozhodnutie o potvrdení rozsudku súdu prvého stupňa založil na názore „v danom prípade je potrebné teda vychádzať z ustálenej súdnej praxe (žiadny odkaz na konkrétne rozhodnutia súdov odvolací súd neuviedol, pozn. sťažovateľky), že ak tieto orgány v lehotách určených zákonom a v súlade s právnymi predpismi posudzovali zistené skutočnosti určeným spôsobom bez toho, aby sa dopustili protiprávneho konania, nie je možné považovať tento postup za nesprávny úradný postup a potom v dôsledku takéhoto postupu nemohla vzniknúť navrhovateľke škoda. Zákon o prokuratúre upravuje pôsobnosť prokuratúry a v tomto prípade súd nezistil žiadne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné konštatovať nezákonný postup.

Sťažovateľka je presvedčená o tom, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nedáva odpoveď na jej zásadné odvolacie námietky vzťahujúce sa k nesprávnosti pokynu prokurátora Okresnej prokuratúry Trenčín zo dňa 17. 1. 2007, ktorým uložil vyšetrovateľovi vzniesť jej obvinenie. ...

Z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 M Cdo 15/2009 zo dňa 18. 8. 2010... vyplýva:

„Základným predpokladom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle cit. ustanovenia § 6 ods. 1 veta prvá uvedeného zákona je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda a to pre jeho nezákonnosť príslušným orgánom. Pre správnu interpretáciu tohto ustanovenia nestačí vychádzať len z jeho jazykového znenia, teda z doslovného gramatického výkladu, ale je nevyhnutné uplatniť výklad systematicky a teleologicky.

Z hľadiska systematického výkladu objasňujúceho obsah právnej normy vo vzájomných súvislostiach s inými právnymi normami možno dospieť k záveru, že pokiaľ cit. ustanovenie § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. je umiestnené vo štvrtej časti označenej ako spoločné ustanovenia, prichádza do úvahy jeho praktické uplatnenie (teda zahrnutie trov konania, ktoré vznikli i v konaní, v ktorom bola vec postúpená inému orgánu do náhrady škody) aj v prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktorej podmienky upravuje § 6 tohto zákona.

Z hľadiska výkladu teleologického vychádzajúceho zo zmyslu a účelu právneho predpisu, ktorým je v prípade uvedeného zákona ochrana základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom v zmysle čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, nemožno lipnúť na formálnom zrušení (zmene) tvrdeného nezákonného rozhodnutia, ale je potrebné splnenie tejto podmienky vykladať extenzívne. Za ústavne konformný treba preto považovať výklad, podľa ktorého v prípade posudzovania zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, zastavenie trestného stíhania ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť.

Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí, to znamená, že zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Zastavenie trestného stíhania znamená, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania

trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla tak najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania o vznesení obvinenia.

Ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania, ktoré bolo zastavené, treba hľadať nielen v ustanovení čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ale vo všeobecnej rovine predovšetkým v čl. 1 ods. 1 tohto základného zákona, teda v princípoch materiálneho právneho štátu. Ak má byť štát skutočne považovaný za materiálny právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca. Nemožno totiž prehliadnuť, že štát nemá slobodnú vôľu, ale je povinný striktne dodržiavať právo v jeho ideálnej (škodu nepôsobiacej) interpretácii. Na jednej strane je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, na druhej strane sa štát nemôže zbaviť zodpovednosti za postup týchto orgánov, ak sa ich postup ukáže ako mylný, zasahujúci do základných práv. V takejto situácii nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo.

Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. účinného od 1. júla 2004 a rovnako aj podľa predtým platného zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len zákon č. 58/1969 Zb.) účinného do 30. júna 2004. Súdna judikatúra dôvodila, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená. Systematickým a logickým extenzívnym výkladom dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 23. februára 1990 sp. zn. 1 Cz 6/90 publikovaný pod č. 35 v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk, ročník 1991 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júna 1993 sp. zn. 1 Cdo 53/93 publikovaný pod č. 70 v Zbierke rozhodnutí a stanovísk

súdov Slovenskej republiky ročník 1994). Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Tieto závery prijaté v čase platnosti zákona č. 58/1969 Zb. sú napriek zmene právnej úpravy stále použiteľné.

V preskúmvanej veci odvolací súd správne aplikoval na daný prípad zákon č. 514/2003 Z. z. a správne posudzoval zodpovednosť štátu ako zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. So zreteľom na uvedené závery však nesprávne interpretoval ustanovenie § 6 ods. 1 tohto zákona v otázke, či zastavenie trestného stíhania z dôvodu, že k trestnému činu nedošlo má rovnaký význam ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu pre nesprávne právne posúdenie veci zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O. s. p. a contrario). V ďalšom konaní je právny názor dovolacieho súdu záväzný (§ 243d ods. 1 veta druhá O. s. p.).“

Rovnaký právny názor zaujal Najvyšší súd SR aj vo veci sp. zn. 4 Cdo 183/2009 zo dňa 30. 11. 2009. Z uvedených rozhodnutí Najvyššieho súdu vyplýva jednoznačný záver o tom, že nielen v prípade, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo zrušené na základe sťažnosti proti nemu podanej, ale dokonca aj v prípade, ak bola sťažnosť proti takémuto uzneseniu zamietnutá a trestné stíhanie proti obvinenému bolo neskôr zastavené, alebo neskôr bol spod obžaloby oslobodený, je potrebné posudzovať uznesenie o vznesení obvinenia za také nezákonné rozhodnutie, zodpovednosť za ktoré, a ním spôsobenú škodu, zatažuje štát.

V súvislosti tým, že sťažovateľka si v predmetnom konaní uplatňovala náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom, poukazuje aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 64/2008, ktoré sa síce týka konania, na ktoré sa vzťahoval ešte zákon č. 58/1969 Zb. Niet však dôvod ochranu poskytovanú ustanoveniami zákona č. 514/2003 Z. z. vnímať inak, ako tú, ktorú poskytoval prv platný právny predpis.

„Základ nároku uplatneného v tejto právnej veci je možno teda posúdiť podľa ustanovenia § 1 až § 4 zák. č. 58/1969 Zb. Tento zákon sledoval, aby majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti fyzickej osobe bola odčinená.

Ak preto proti navrhovateľovi bolo vznesené obvinenie, nie je na ňom, aby niesol materiálne dôsledky takéhoto rozhodnutia (trovy vynaložené na svoju obhajobu), keď sa neskôr ukázalo uvedené obvinenie nesprávnym a trestné konanie sa skončilo tak, že na navrhovateľa treba pozeráť ako na nevinného. Odvolací súd ako aj súd prvého stupňa svoje závery o navrhovateľom uplatnenom práve na náhradu škody založili na právnom posúdení, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky nepovažuje za správne. Vzhľadom na to, že odvolací súd (rovnako aj súd prvého stupňa) aplikoval na predmetnú právnu vec nesprávny právny predpis - zák. č. 514/2003 Z. z., ktorý na riešený právny vzťah účastníkov vôbec nedopadá (nebolo možno aplikovať), chýbal dôvod - okrem vyriešenia tejto otázky potreby aplikácie - by dovolací súd ešte osobitne robil výklad ustanovenia tohto na vec sa nevzťahujúceho právneho predpisu - § 9 ods. 1.

Preto iba ako poznámku na okraj veci (keďže nebola potreba aplikácie uvedeného zákona) dovolací súd dáva do pozornosti, že zákon č. 514/2003 Z. z. vo svojom § 8 ods. 6 písm. g/ vymedzuje, kedy u osoby oslobodenej spod obžaloby nevznikne právo na náhradu škody, rovnako ako aj u osoby, u ktorej bolo trestné stíhanie zastavené (ak bola osoba spod obžaloby oslobodená alebo trestné stíhanie zastavené, pretože nie je trestne zodpovedná, alebo ak po právoplatnosti rozhodnutia zanikla trestnosť činu alebo medzinárodná zmluva, ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným v zákone, alebo amnestia prezidenta republiky nedovoľuje trestné stíhanie, čin prestal byť zmenou zákona trestným činom alebo miernejší trest bol uložený preto, že na trestný čin zákon ustanovil miernejší trest).

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 1 O. s. p.) a pre rovnako nesprávne právne posúdenie veci zrušil aj rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O. s. p.). V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (ktorej sa žalobca domáha) môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať vtedy, ak by sa morálna satisfakcia nezdala postačujúca, najmä ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Dôvody priznania náhrady sú v tomto ustanovení uvedené len

demonštratívne. Zákon tu ustanovuje jedinú podmienku priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá je splnená vtedy, keď sa nemateriálne zadostučinenie nezdá postačujúce. Pokiaľ sa v ďalšom texte tohto ustanovenia uvádzajú slová „najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti“, ide iba o príklad následku neoprávneného zásahu, v ktorom je táto podmienka splnená.

Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t. j. materiálnej satisfakcie) je - vždy - v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba podľa právneho názoru dovolacieho súdu považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba.

Pokiaľ dôjde k neoprávnenému zásahu do práva na česť a dôstojnosť, má zásah závažné dôsledky vtedy, keď ním bola v značnej miere znížená dôstojnosť alebo vážnosť fyzickej osoby v spoločnosti. Aj v prípade niektorého zásahu do práva na súkromie môže nastať ten istý dôsledok (zníženie dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere); tento negatívny - difamačný následok ale nie je jediným právne akceptovateľným prejavom závažnosti ujmy spôsobenej fyzickej osobe na týchto chránených právach.“

Sťažovateľka je presvedčená o tom, že nemožno nájsť dôvod, pre ktorý by bolo možné posudzovať postup prokuratúry, ktorý vyústil v nezákonné rozhodnutie o jej trestnom stíhaní, z iných hľadísk, ako je tomu v prípade uznesenia o vznesení obvinenia vyšetrovateľom.

Je nepochybné, že záväzný pokyn prokurátora Okresnej prokuratúry Trenčín spôsobil bezprostredný následok - vznesenie obvinenia sťažovateľke vyšetrovateľom.

V konaní pred všeobecným súdom nebola skutočnosť, že pokyn vydaný okresným prokurátorom bol vyšetrovateľ, ktorému bol tento pokyn vydaný, povinný, vzhľadom na jeho záväznosť, splniť.

Z predmetného záväzného pokynu nevyplývalo, že by mal vyšetrovateľ pred vznesením obvinenia vykonať ďalšie dokazovanie a až v prípade, že by z výsledkov tohto

dokazovania vyplynula dostatočná odôvodnenosť záveru, že trestný čin spáchala určitá osoba, teda sťažovateľka, má vydať uznesenie o vznesení obvinenia.

Ak teda uznesenie o vznesení obvinenia bolo zrušené prokurátorkou Krajskej prokuratúry Trenčín ako nezákonné, potom nemožno nájsť dôvod, pre ktorý by bolo možné posudzovať pokyn na vydanie tohto uznesenia o vznesení obvinenia za taký, ktorý vychádza z dostatočne odôvodneného záveru, že sťažovateľka spáchala trestný čin.

Názor odvolacieho súdu, ktorý prisvedčil názoru prvostupňového súdu, že pre záver o správnosti postačuje, že v súlade s ust. § 230 ods. 2 písm. a) Tr. por., je prokurátor oprávnený takýto pokyn vydať v zmysle 51, 2 ods. 2 Ústavy SR, neobstojí.

Nepostačuje, že prokurátor Okresnej prokuratúry Trenčín konal na základe ust. § 230 ods. 2 písm. a) Tr. por., ale spôsob ktorým konal, musel byť rovnako súladný so zákonom, ako rozsah v ktorom konal.

Ak nebol dostatočne odôvodnený záver, že sťažovateľka spáchala trestný čin pri vydávaní uznesenia o vznesení obvinenia, nemôže platiť iné, ani pre pokyn, na základe ktorého bolo toto uznesenie vydané.

V tejto súvislosti neobstojí konštatovanie všeobecných súdov, že uznesenie Krajskej prokuratúry Trenčín sp. zn. 1 Kpt 481/2003 zo dňa 23. 3. 2007 bolo vydané za inej dôkaznej situácie.

Sťažovateľka opakovane poukazovala pred všeobecnými súdmi na to, že dôvody, pre ktoré bolo zrušené uznesenie, ktorým jej bolo vznesené obvinenie, existovali a dôkazy o nich boli súčasťou trestného spisu pred vydaním záväzného pokynu na jej trestné stíhanie.

Sťažovateľka argumentovala konkrétnymi dôvodmi uznesenia Krajskej prokuratúry v Trenčíne zo dňa 23. 3. 2007.

Napriek tomu, že aj odvolací súd sa pridržiaval záveru o inej dôkaznej situácii, neuviedol žiadne konkrétne dôkazy, ktorých vykonanie zmenilo dôkaznú situáciu v čase od vydania záväzného pokynu po zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia.

Sťažovateľka nemôže súhlasiť s tým, že postup, vrátane nesprávneho úradného postupu, orgánov činných v trestnom konaní, nemôže byť predmetom posudzovania súdom v občianskom súdnom konaní.

Takýto názor by totiž z pôsobnosti čl. 46 ods. 3 Ústavy SR vyňal akúkoľvek škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom v trestnom konaní.

Pre takýto záver však nie je v zákone 514/2003 Z. z. žiaden právny základ.

Naopak, takýto výklad nielenže je v rozpore s ust. § 2 písm. a) a § 3 ods. 1 písm. d) zákona č. 514/2003 Z. z., ale tento výklad vo svojich dôsledkoch nie je zlučiteľný s ust. čl. 46 ods. 3 Ústavy SR a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv v nich zakotvených.

Sťažovateľka za takýto výklad považuje aj názor odvolacieho súdu odvolávajúci sa na povinnosť Okresnej prokuratúry v Trenčíne riadiť sa názorom vysloveným v uznesení Krajskej prokuratúry Trenčín sp. zn. 1 Kpt 481/2003/60 zo dňa 5. 12. 2006, ktoré uznesenie o zastavení trestného stíhania, ktoré bolo vedené vo veci marenia úlohy verejného činiteľa z nedbanlivosti (v ktorom nebolo vznesené obvinenie sťažovateľke), zrušil.

V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že z označeného rozhodnutia Krajskej prokuratúry Trenčín nevyplývalo, že by v ňom bol daný pokyn na vznesenie obvinenia sťažovateľke.

Ak by aj takýto pokyn daný bol, prokurátor Okresnej prokuratúry v Trenčíne bol oprávnený postupom podľa § 6 ods. 6 zákona č. 153/2001 Z. z., v znení platnom do 30. 9. 2011, upozorniť nadriadeného prokurátora na následok vzniku škody pri splnení tohto pokynu, či podľa ods. 7 toho istého zákonného ustanovenia, mohol konkrétny prokurátor požiadať nadriadeného prokurátora o odňatie veci.

Bez ohľadu na uvedené, odvolací súd nebral do úvahy ust. § 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého sa zodpovednosti za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci, okrem iného aj nesprávnym úradným postupom, nemožno zbaviť.

Sťažovateľka je presvedčená o tom, že odvolací súd svojim, touto sťažnosťou napadnutým rozhodnutím, založeným na názore, podľa ktorého nie je oprávnený v konaní o náhrade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom posudzovať nesprávnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní, na názore, že pokiaľ orgány verejnej moci konajú v rozsahu svojej právomoci, odôvodňuje to prezumpciu zákonnosti ich postupu, ako aj názore, že zbaviť sa zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom možno na základe vzťahov subordinácie medzi jednotlivými stupňami hierarchicky organizovanej sústavy orgánov prokuratúry, zasiahol do jej práv namietaných touto sťažnosťou.»

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd o jej sťažnosti takto rozhodol:

„Právo sťažovateľky

- domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva zakotvené v čl. 46 ods. 1

Ústavy SR

- na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom zakotvené v čl. 46 ods. 3 Ústavy SR

- na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

- na účinný prostriedok nápravy zakotvené v čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

boli rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19C/928/2014-212 zo dňa 18.2.2015 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Krajskému súdu v Trenčíne pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľky.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19Co/928/2014-212 zo dňa 18. 2. 2015 a vracia vec Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 320/2016-23 z 18. mája 2016 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku krajského súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k prijatej sťažnosti.

Na výzvu ústavného súdu reagovala podpredsedníčka krajského súdu podaním sp. zn. Spr 151/16 z 3. júna 2016 doručeným ústavnému súdu 9. júna 2016, v ktorom okrem iného uviedla:

„Pokiaľ ide o vecnú stránku, krajský súd považuje namietany rozsudok č. k. 19 Co/928/2014-212 zo dňa 18. 2. 2015 za vecne správny a zákonný a upriamuje pozornosť na rozhodnutie dovolacieho súdu (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Cdo 159/2014 zo dňa 16. 6. 2014 v spojení s opravným uznesením zo dňa 16. 10. 2014, ktorým bol zrušený skorší rozsudok Krajského súdu Trenčín sp. zn. 19 Co/373/2011 zo dňa 24.10.2013), v ktorom sa konštatuje výlučne procesná vada podľa § 237 písm. f) O. s. p., nakoľko dovolateľke (sťažovateľke) bola odňatá možnosť konania pred súdom, nakoľko jej odvolací súd neposkytol možnosť vyjadriť sa k písomného podaniu odporkyne (vyjadrenie k odvolaniu) a aj keď vyjadrenie neobsahuje žiadne nové skutočnosti, odvolací súd neuviedol, prečo nepovažoval za potrebné vyjadrenie odporkyne k odvolaniu navrhovateľky jej doručiť na prípadné vyjadrenie. Žiadny právny názor na právne posúdenie veci v tomto rozhodnutí dovolacieho súdu vyslovený nebol, preto argumentácia sťažovateľky o záväznosti právneho názoru dovolacieho súdu v ďalšom konaní je nenáležitá. Rovnako je nenáležitá argumentácia, že rozhodnutie súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu je založené na právnom posúdení, ktoré Najvyšší súd SR nepovažuje za správne.“

Právna zástupkyňa sťažovateľky zaujala stanovisko k vyjadreniu krajského súdu podaním z 20. júna 2016 doručeným ústavnému súdu 21. júna 2016, v ktorom zotrvala na podanej sťažnosti.

Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd zo sťažnosti a z k nej priložených príloh zistil, že rozsudkom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 89/2010-131 z 21. septembra 2011 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol návrh sťažovateľky na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom – záväzným pokynom prokurátora Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom zo 16. januára 2007, na základe ktorého vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trenčín, úradu justičnej a kriminálnej polície, pracovisko Nové Mesto nad Váhom, uznesením ČVS: ORP-142/1-OVK-TN-2007 z 19. februára 2007 (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“) vzniesol sťažovateľke ako súdnej exekútorke obvinenie pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona. Prokurátorka Krajskej prokuratúry v Trenčíne uznesením sp. zn. 1 KPt 481/03 z 23. marca 2007 uznesenie o vznesení obvinenia z 19. februára 2007 podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušila, čo odôvodnila tým, že sťažovateľka konaním, pre ktoré jej bolo vznesené obvinenie, nenaplnila pojmové znaky skutkovej podstaty trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona.

Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu z 21. septembra 2011 odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 19 Co 373/2011-151 z 24. októbra 2013 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Na základe dovolania podaného sťažovateľkou Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 7 Cdo 159/2014-171 zo 16. júna 2014 uznesenie krajského súdu z 24. októbra 2013 zrušil,

čo odôvodnil tým, že krajský súd odňal sťažovateľke možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP, keď jej nezaslal vyjadrenie odporcu k odvolaniu podanému sťažovateľkou proti rozsudku okresného súdu. Krajský súd následne o veci rozhodol sťažnosťou napadnutým rozsudkom z 18. februára 2015 tak, že rozsudok okresného súdu z 21. septembra 2011 potvrdil. Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozsudku uviedol:

„Pokiaľ ide o ďalší odvolací dôvod uvádzaný navrhovateľkou podľa § 205 ods. 2 písm. d) O. s. p., jeho nedostatok spočíva predovšetkým v nesprávnom postupe súdu prvého stupňa pri hodnotení výsledkov dokazovania.

Dôsledkom potom je, že súd berie do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplynuli, alebo neboli účastníkmi prednesené, prípadne, že neprihliada na skutočnosti, ktoré boli preukázané, alebo vplynuli z prednesov účastníkov. Nesprávne skutkové zistenia môžu byť aj výsledkom logických rozporov pri hodnotení dôkazov s osobitným zreteľom na závažnosť, zákonnosť a pravdivosť získaných poznatkov. Za skutkové zistenia, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní, je treba považovať taký výsledok hodnotenia dôkazov súdom, ktorý nezodpovedá postupu z ust. § 132 O. s. p. Podľa citovaného zákonného ustanovenia hodnotí súd dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Nesprávne hodnotenie dôkazov by bolo možné vytknúť prvostupňovému súdu v prípade, ak by zobrať do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov nevyplynuli, ani inak nevyšli v konaní najavo, prípadne, že by si nepovšimol rozhodné skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo ak hodnotenie dôkazov odporuje ustanoveniam § 133 až § 135 O. s. p. Týmto odvolacím dôvodom možno napadnúť výsledok činnosti súdu pri hodnotení dôkazov, na ktorého nesprávnosť je možné usudzovať len zo spôsobu, ako k nemu súd dospel. Ak nie je možné súdu v tomto smere vytknúť žiadne pochybenie, nie je možné ani polemizovať s jeho skutkovými závermi.

V prejednáwanej veci odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa vykonané dokazovanie vyhodnotil v zmysle zásad upravených v ust. § 132 O. s. p., pri ktorom nezistil logické, ani faktické rozpory.

Trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní, včítane prokurátora tak, aby trestné činy boli náležité zistené a ich páchatelia boli spravodlivo podľa zákona potrestaní. Súčasťou tohto postupu je aj povinnosť orgánov činných v trestnom konaní postupovať tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú pochybnosti a povinnosť dôkazy vyhodnotiť po starostlivom uvážení tak, aby nikto nebol stíhaný inak, než zo zákonných dôvodov. Tieto povinnosti majú orgány činné v trestnom konaní aj v jeho úseku pred začatím trestného stíhania. Potrebné je uviesť, že vyhodnocovanie výsledkov vykonaného dokazovania v každom štádiu trestného konania, a teda aj posudzovania dôvodnosti začatia trestného stíhania a vznesenia obvinenia je vecou orgánov činných v trestnom konaní, nie vecou oznamovateľa alebo poškodeného.

Pokiaľ navrhovateľka v konaní z hľadiska skutkového stavu tvrdila, že k nesprávnemu úradnému postupu došlo vydaním záväzného pokynu prokurátorom Okresnej prokuratúry Trenčín dňa 17. 01. 2007, sp. zn. 5 Pv 572/05-32 na vydanie uznesenia o vznesení obvinenia voči navrhovateľke podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku, podľa názoru odvolacieho súdu nie je možné akceptovať závery navrhovateľky o nesprávnom úradnom postupe prokurátora. Postup prokurátora bol v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku, ako aj v súlade s rešpektovaním názoru jeho odvolacieho orgánu, ktorý bol pre neho záväzný. Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že uznesením Krajskej prokuratúry Trenčín zo dňa 05. 12. 2006, č. k. 1 KPt 481/03/60 prokurátorka Krajskej prokuratúry v Trenčíne vo veci trestného činu marenia úlohy verejného činiteľa z nedbanlivosti podľa § 159 ods. 1, 2 písm. b) Trestného zákona účinného do 31. 12. 2005, zrušila uznesenie prokurátora Okresnej prokuratúry v Trenčíne, sp. zn. 5 Pv 572/05 zo dňa 29. 06. 2006, ktorým bolo nastavené trestné stíhanie a uložila prokurátorovi, aby vo veci opätovne konal a rozhodoval. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že po preskúmaní predloženého spisového materiálu sa prokurátorka krajskej prokuratúry nestotožnila s dôvodmi, pre ktoré bolo trestné stíhanie zastavené. S poukazom na uznesenie prokurátorky Krajskej prokuratúry v Trenčíne, ktorým bolo v zmysle § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušené uznesenie prokurátora Okresnej prokuratúry v Trenčíne, ktorým bolo v zmysle § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zastavené trestné stíhanie v uvedenej trestnej veci, prokurátor okresnej prokuratúry zaslal spisový materiál, sp. zn. ORP-250/NM-2002 s pokynom podľa § 230 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku Okresnému

riaditeľstvu PZ v Trenčíne, Úradu justičnej a kriminálnej polície, Odboru všeobecnej kriminality, Oddeleniu vyšetrovania Nové Mesto nad Váhom s tým, že vzhľadom na uvedenú skutočnosť bude potrebné pokračovať v trestnom stíhaní a vydať uznesenie o vznesení obvinenia podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku. Odvolací súd na doplnenie uvádza, že pokyn prokurátora v danom prípade nie je možnej považovať za rozhodnutie, tak ako to namieta aj odvolateľka. Nesplňa náležitosti rozhodnutia a možno ho vyhodnotiť ako určitú formu riadiaceho aktu.

Podľa ustálenej judikatúry nesprávnym úradným postupom je porušovanie povinností pri uskutočňovaní jednotlivých úkonov v rámci konania, predovšetkým ich nesprávne vykonanie, alebo ich vykonanie bez splnenia zákonných podmienok, či iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb. Za nesprávny úradný postup je však možné považovať aj nekonanie (nečinnosť) príslušného orgánu (nevykonávanie úradného postupu), porušenie povinnosti uskutočniť úkon, alebo vydať určité rozhodnutie (či už meritórne alebo nie) v zákonom určenej lehote, či nevydanie rozhodnutia. Vychádzajúc z už spomenutého platí, že v prípade nesprávneho úradného postupu ide o náhradu škody vzniknutej iným spôsobom ako práve rozhodovacou činnosťou. V danom prípade je potrebné teda vychádzať z ustálenej súdnej praxe, že ak tieto orgány v lehotách určených zákonom a v súlade s právnymi predpismi posudzovali zistené skutočnosti určeným spôsobom bez toho, aby sa dopustili protiprávneho konania, nie je možné považovať tento postup za nesprávny úradný postup a potom v dôsledku takého postupu nemohla vzniknúť navrhovateľke škoda. Zákon o prokuratúre upravuje pôsobnosť prokuratúry a v tomto prípade súd nezistil žiadne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné konštatovať nezákonný postup.

Odvolací súd nezistil ani opodstatnenosť odvolacieho dôvodu podľa § 205 ods. 2 písm. f) O. s. p., podľa ktorého rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. “

Predmetom sťažnosti bolo tvrdenie sťažovateľky, že krajský súd napadnutým rozsudkom založeným na názore „podľa ktorého nie je oprávnený v konaní o náhrade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom posudzovať nesprávnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní, na názore, že pokiaľ orgány verejnej moci konajú v

rozsahu svojej právomoci, odôvodňuje to prezumpciu zákonnosti ich postupu, ako aj názore, že zbaviť sa zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom možno na základe vzťahov subordinácie medzi jednotlivými stupňami hierarchicky organizovanej sústavy orgánov prokuratúry, zasiahol do jej práv namietaných touto sťažnosťou“.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Podľa čl. 13 dohovoru každý koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné sudy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto

interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Ústavný súd zdôrazňuje, že nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov účinného od 1. júla 2004 (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) a rovnako aj podľa predtým platného zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom účinného do 30. júna 2004 (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Doterajšia súdna judikatúra dôvodila, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená, a dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Tieto závery prijaté súdnou judikatúrou v čase platnosti zákona č. 58/1969 Zb. sú napriek zmene právnej úpravy stále použiteľné (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 M Cdo 15/2009).

Podľa § 6 ods. 1 prvej vety zákona č. 514/2003 Z. z. ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení, alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody, alebo

vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie zrušené alebo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu.

Ustanovenie § 3 zákona č. 514/2003 Z. z. určuje rozsah zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci tak, že štát zodpovedá za škodu spôsobenú a) nezákonným rozhodnutím, b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo d) nesprávnym úradným postupom.

Základným predpokladom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle § 6 ods. 1 prvej vety zákona č. 514/2003 Z. z. je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, a to pre jeho nezákonnosť príslušným orgánom. Pre správnu interpretáciu tohto ustanovenia nestačí vychádzať len z jeho jazykového znenia a doslovného gramatického výkladu, ale je nevyhnutné uplatniť výklad systematicky a teleologicky. Z hľadiska systematického výkladu možno dospieť k záveru, že aplikácia § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. prichádza do úvahy aj v prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Z hľadiska teleologického výkladu nemožno lipnúť na formálnom zrušení (zmene) namietaného nezákonného rozhodnutia, ale je potrebné splnenie tejto podmienky vykladať extenzívne. Za správny treba považovať výklad, v zmysle ktorého z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia má zastavenie trestného stíhania (ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným) rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí, to znamená, že zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Zastavenie trestného stíhania znamená, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania (uznesenie najvyššieho súdu z 18. októbra 2010 sp. zn. 4 MCdo 15/2009 zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 2/2014).

Ústavný súd konštatuje, že ak bolo sťažovateľke na základe záväzného pokynu prokurátora vznesené obvinenie z trestného činu, pričom uznesenie o vznesení obvinenia bolo neskôr zrušené z dôvodu, že sťažovateľka nenaplnila pojmové znaky skutkovej podstaty trestného činu, záväzný pokyn prokurátora je potrebné považovať za nezákonný postup, ktorým bolo zasiahnuté do základných práv sťažovateľky. V materiálnom právnom štáte musí štát niest' objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ak nimi zasiahol do základných práv občana. Samotná skutočnosť, že je v právomoci orgánu činného v trestnom konaní vydať záväzný pokyn na vznesenie obvinenia, resp. vzniesť obvinenie z trestného činu konkrétnej osobe, neznamená, že táto právomoc môže byť vykonávaná v rozpore so zákonom. Pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Ústavný súd konštatuje, že ak bolo trestné stíhanie konkrétnej osoby zastavené z dôvodu, že sa skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený, uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené a tiež aj záväzný pokyn prokurátora na vznesenie obvinenia (ak bolo obvinenie vznesené na základe pokynu prokurátora) sú vždy nezákonné, zasahujúce do základných práv jednotlivca.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že krajský súd v napadnutom rozsudku z 18. februára 2015 aplikoval a interpretoval ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z., keď považoval postup prokuratúry pri vydávaní záväzného pokynu za zákonný, takým spôsobom, že ním zasiahol do základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru.

III.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Na základe citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde preto ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu z 18. februára 2015 a vec mu vrátil na nové rozhodnutie. Krajský súd bude v danom prípade v súlade s ustanovením § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze.

Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátkou, ktorá si uplatnila nárok na ich úhradu v celkovej sume 537,62 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 je 139,83 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu je 8,58 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súde) v sume 296,44 € vrátane režijného paušálu. Keďže právna zástupkyňa predložila ústavnému osvedčenie o tom, že je platiteľkou DPH, odmena za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom bola zvýšená o 20 %, čo predstavuje celkovú sumu 355,73 €.

Ústavný súd úhradu trov konania za úkon právnej služby (vyjadrenie z 20. júna 2016) sťažovateľke nepriznal, keďže toto vyjadrenie neobsahovalo žiadne skutočnosti významné pre rozhodnutie ústavného súdu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou nálezu“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2016